

Kaltinimai menininkui Šarūnui Bartui dėl seksualinio priekabiavimo viešumoje pasirodė 2017-11-10. Kaltinimai menininkui Jonui Gasiūnui ir kitiems meno atstovams dėl seksualinio priekabiavimo viešumoje pasirodė 2018-01-31. Šios istorijos turi bendro tiek, kad abiem atvejais apie jas buvo paskelbta per mėnulio pilnatį.

Moksliškai nėra įrodyta gamtos reiškinių įtaka žmogaus psichinei būklei, tačiau išibėgėjantis #metoo meteoras turi būti ne tik moraline citadele visoms be išimties moterims sakyti, teigti ir kaltinti ką tik panorėjus, bet ir tinkamas metas inicijuoti debatus ir kelti klausimą, ar šiuolaikinėje visuomenėje, įvertinus asmens modernųjį požiūrį į jo sąmonės ir fizinio kūno integralumą, baudžiamasis straipsnis dėl seksualinio priekabiavimo nėra atgyvena ir nesusipratimas.

Tam tikra sumaištis atsiranda dėl to, kad nusikalstamam priekabiavimui pasireikšti pakanka vien formalių veiksmų: užuominų, oro bučinių, nekaltų apkabinimų, erotinio turinio žinučių ir t.t., tačiau #metoo praktiniai pavyzdžiai rodo, kad daugeliu atvejų įvyko ir pats lytinis aktas, tai yra moteris greitai arba po kurio laiko sutiko lytiškai santykiauti su asmeniu, kurį prieš tai gerai pažinojo.

Moteris po tokio kaltinimo labai apsisunkina savo padėti. Jeigu tokią bylą nagrinėtų civilizuotas teismas, moteriai iškiltų pareiga įrodyti, kodėl sueitis su konkrečiu vyru buvo psichologiškai ir emociškai išskirtinė nei kitos jos seksualinės patirtys su kitais vyrais (tiek prieš įvykį, tiek po jo).

Postmodernioje visuomenėje jau nebelieka kryptingos asmens mąstysenos į savo kūno integralumą ir jo neliečiamumą. Moteris gali be didesnių svarstymų gultis po skalpeliu kūno plastinei operacijai arba tiesiog užbėgti į grožio saloną naujai lūpų kontūro formavimo injekcijai. Tas pats galioja ir vyrams, kurie pasitiki šiuolaikinės medicinos naujovėmis.

Jeigu būtų atliktas socialinis tyrimas dėl moterų pirmosios seksualinės patirties, dalis respondenčių atsakytų, kad jeigu būtų galimybė, jos savo pirmąjį kartą norėtų patirti kitomis aplinkybėmis. Moterys nekelia klausimo, kad pirmasis seksualinis aktas buvo prieš jų valią arba kaip seksualinio priekabiavimo ar seksualinio spaudimo rezultatas.

Baudžiamajame kodekse yra labai konkretus straipsnis – seksualinis prievartavimas, kuris apibrėžiamas kaip lytinės aistros tenkinimas su žmogumi prieš šio valią analiniu, oraliniu ar kitokio fizinio sąlyčio būdu panaudojant fizinį smurtą ar grasinant tuoj pat jį panaudoti, ar kitaip atimant galimybę priešintis, ar pasinaudojant bejėgiška nukentėjusio asmens būkle.

Prieinama prie išvados, kad jeigu buvo lytinis aktas, vadinasi tai yra jau ne seksualinis

priekabiavimas, bet seksualinis prievartavimas, tačiau laimei #metoo dalyvės dar gali suvokti, jog nėra pagrindo kaltinti asmens seksualiniu prievartavimu, nes jos laisva valia sutiko savo kūną aiduoti vyrui, kuris galbūt patinka, galbūt nepatinka, ir tik vėliau racionaliai svarstyti, kokius potyrius joms sukėlė šie lytiniai santykiai. Jeigu šie potyriai tuo metu pasirodė ne itin malonūs, #metoo dalyvė tiesiog piršto spragtelėjimu gali juos įvardinti kaip seksualiniais priekabiautojais.

Dėl šios priežasties galima teigti, kad #metoo gali sukelti nevaldomą viešojo nulinčiavimo laviną, kai moterį #metoo skatins permąstyti savo seksualines patirtis su savo buvusiaisiais ir atrinkti tuos kandidatus, su kuriais jos manymu ji neturėjo turėti lytinių santykių, bet juos visgi turėjo, nes galimai tie kandidatai tiesiog buvo atkaklesni už kitus. Būti atkakliam siekiant naujų seksualinių patirčių ar moters širdies užkariavimo dar nėra nusikaltimas.

Asmens sąmonės ir jos ryšio su kūnu problematika gali būti nagrinėjama ir kitu aspektu. Prieš keletą metų buvo teisiamas asmuo, kuris koncerto salėje kurstė neapykantą prieš dainininką, kuris save viešai pristatydavo kaip gėjų.

Homoseksualumas – tai konkreti seksualinė orientacija, kai asmenį traukia tos pačios lyties atstovai, tačiau tas pats dainininkas viešai yra deklaravęs, kad jis yra turėjęs lytinių santykių ir su priešinga lytimi (su moterimis), todėl kyla natūralus klausimas, ar jis tikrai yra autentiškas gėjus, jeigu jam nėra skirtumo, su kuria lytimi dalintis savo kūnu.

Homoseksualumas yra seksualinė orientacija, tačiau biseksualumas gali būti įvardintas įvairiai (patologija, užgaida, naujų potyrių paieška, turtingų žmonių pramoga), tačiau ne seksualinė orientacija. Tikras teisinis priėjimas prie situacijos reikalauja atsakyti į klausimą, ar tikrai turi būti ginami tokio nukentėjusio asmens interesai ir jo kūno integralumą ir saugomas jo orumas dėl jo seksualinės orientacijos, jeigu jis sąmoningai nemato skirtumo, su kuo turėti seksualinių santykių (ir su vyrais, ir su moterimis), t.y. su kuo dalintis savo kūnu.

Galiausiai #metoo fone galima paliesti ir dalykus, kuriuos seniai vertėtų apibrėžti teisiškai – tai pažintys internetu ir kibernetinis seksas, kuris, regis, neoficialiai, bet globaliniu mastu tampa visuomenine norma.

Tipinė situacija: interneto pažinčių portale užsimezga lengvas flirtas tarp moters, kuri ieško *rimtų santykių* ir vyro, kurio tikslas yra *laisvalaikio praleidimas*. Susirašinėjimo metu paaiškėja, kad moters ketinimai užmegzti rimtus santykius gali palaukti ir ji laisva valia atsako į vyro padiktuotą (o gal tik pasiūlytą) bendravimo tempą, kai jis pradeda nuo komplimentų dalinimo ir įsijautęs pradeda prašyti, kad moteris atsiųstų savo asmeninių erotinio turinio nuotraukų. Moteris jo prašymui neprieštarauja.

Po kurio laiko moteris pasiūlo internetinį susirašinėjimą perkelti į realų bendravimą, t.y. susitikti išgerti kavos. Tuo tarpu vyras primygtinai reikalauja, kad prieš realų susitikimą moteris jam sušoktų viliotini per kompiuterio vaizdo kamerą, jį sugundytų ir tada jis pakvies ją į restoraną. Moteriai jau darosi nejauku, tačiau ji jaučia trauką tam vyrui ir pasiryžta, kaip ji pati sako, jai nebūdingam žingsniui.

Po sušokto viliotinio pažadai dėl restorano ir kitos romantinės atributikos neišsipildo, o *cyber vyras* tampa vis įžūlesnis – prašinėja, kad moteris prieš vaizdo kamerą visiškai apsinuogintų ir darytų visus veiksmus, kuriuos jis reikalaus iš jos, siekdamas įgyvendinti savo slaptas seksualines-kibernetines fantazijas.

Moteris jaučia spaudimą iš vyro pusės. Ji taip pat suvokia, kad neprivalo daryti to, ko prašo vyras, tačiau viltingai nusprendžia eiti iki galo ir užsiimti su *cyber vyru* kibernetiniu seksu, tikėdamasi, kad jis pasiūlys susitikti realybėje, nuves į restoraną ir pasipirš.

Po kibernetinio sekso moteris pasijunta šlykščiai, išjungia vaizdo kamerą ir išsitrina savo anketą pažinčių portale nenorėdama nieko daugiau girdėti apie žavųjį *cyber vyrą*.

Baudžiamajame kodekse seksualinis priekabiavimas yra apibrėžiamas kaip siekimas seksualinio bendravimo ar pasitenkinimo vulgariais ar panašiais veiksmais, pasiūlymais ar užuominomis priekabiaujant prie pagal tarnybą ar *kitaip priklausomo asmens*.

Aptartoje kibernetinės pažinties istorijoje būtent ir pasireiškė tas *kitaip priklausomo asmens pavyzdys*, kai moteris pradžioje atsakiusi į lengvą vyro flirtą, vėliau nusiuntusi šypsenėlės simbolį į jo vulgaresnę žinutę ir galiausiai parodžiusi jam savo nuotrauką su maudymosi kostiumėliu, ji nejučia, bet pripažinkime, laisva valia tapo *priklausoma* nuo to vyro.

Kokia prasidėtų #metoo lavina, jeigu tos moterys, kurių privačias erotines nuotraukas ar vaizdo įrašus galima be apribojimų pamatyti internete, pradėtų skelbti, kad jos buvo išprovokuotos tai padaryti. Neturėtų taip būti, kad kiekviena moteris savo praeityje patirtas gyvenimo klaidas iš dabartinės laiko perspektyvos permodeliuotų į seksualinį priekabiavimą.

Problema slypi tame, kad kiekviena moteris skirtingai suvokia savo sąmonės ryšį su savo kūnu ir savo gebėjimą reaguoti į neadekvačias gyvenimo situacijas, todėl nenuostabu, kad #metoo reiškinyms nebus tas bendravardiklis, solidarizuojantis visas Lietuvos moteris, kadangi yra didelė dalis pragmatinių moterų, kurios stebi šią situaciją iš šalies ir šnabždasi o *sanctas simplicitas* (o šventasis naivume).

Parengė:

Advokatų kontora Round Markets Law

